

บทที่ 3

การดำเนินการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยสำเร็จจากวัตถุประสงค์และความมุ่งหมายที่วางไว้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย ดังนี้

ศึกษาและเตรียมงาน

ผู้วิจัยได้รวบรวมรายชื่อหนังสือสำหรับเด็กที่พิมพ์ในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2515 ถึง พ.ศ. 2519 จากหอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หอสมุดกระทรวงศึกษาธิการ หอสมุดสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด หอสมุดโรงพิมพ์ดุสิต และหอสมุดแห่งชาติ แล้วคัดเลือกเฉพาะหนังสือที่เหมาะสมสำหรับเด็กอายุ 6 ถึง 12 ปี คือหนังสือที่เด็กวัย 6 ถึง 12 ปี หรือเด็กที่ศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาสามารถอ่านเข้าใจได้ด้วยตนเอง พบว่ามีหนังสือสำหรับเด็กทั้งสิ้น 229 เล่ม ในจำนวน 229 เล่มนี้ 189 เล่มเป็นหนังสือที่พิมพ์โดยบริษัท สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด และพิมพ์โดยองค์การการค้าของดุสิต เห็นได้ว่าในช่วง พ.ศ. 2515 ถึง พ.ศ. 2519 มีสำนักพิมพ์เพียง 2 แห่งที่มุ่งผลิตหนังสือสำหรับเด็ก คือ บริษัท สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด และองค์การการค้าของดุสิต นอกจากนี้มีกรมวิชาการซึ่งเป็นหน่วยราชการที่ได้จัดทำหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับเด็กชั้นประถมศึกษา ส่วนสำนักพิมพ์อื่น ๆ มีผลงานที่น่าสนใจคือหนังสือที่ได้รับรางวัลจากการประกวดหนังสือสำหรับเด็กในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ดังนั้นในการนำหนังสือสำหรับเด็กมาศึกษาวิจัย จึงนำมาเฉพาะหนังสือที่เหมาะสมสำหรับเด็กอายุ 6 ปี ถึง 12 ปี ที่พิมพ์โดยบริษัท สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด หนังสือที่พิมพ์โดยองค์การการค้าของดุสิต หนังสือที่ได้รับรางวัลจากการประกวดหนังสือสำหรับเด็กในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ และหนังสือส่งเสริมการอ่านของกรมวิชาการ จำนวน 174 เล่ม เท่าที่มีอยู่ในหอสมุดต่าง ๆ และมีปีที่พิมพ์ระบุไว้อย่างชัดเจน

การสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้สร้างเกณฑ์สำหรับวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือสำหรับเด็กวัย 6-12 ปีขึ้น โดยเฉพาะ ตามลำดับขั้นดังนี้

1. ศึกษาแนวความคิดในการพัฒนาเด็กและคุณภาพของประชากรที่สังคมไทยต้องการ เพื่อกำหนดหัวข้อเนื้อหาสำหรับเกณฑ์วิเคราะห์เนื้อหาหนังสือสำหรับเด็ก ตลอดจนศึกษาถึง คุณสมบัติของหนังสือสำหรับเด็กเพื่อกำหนดหัวข้อในการประเมินคุณภาพของหนังสือสำหรับเด็ก โดยการอ่านหนังสือ วารสาร และสิ่งพิมพ์ ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ได้แก่

บันลือ พุกกะวัน. วรรณกรรมกับเด็ก. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2521.

ภาษาและหนังสือแห่งประเทศไทย, สมาคม. รายงานการสัมมนาเรื่อง การจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก ๗ ศูนย์ฝึกอบรมครู มหาวิทยาลัยศึกษา ๗-20 กุมภาพันธ์ 2515.

นครหลวงกรุงเทพ-ธนบุรี. สมาคมภาษาและหนังสือแห่งประเทศไทย, 2515.

แฉ่มมาศ ชาลิต และ สิริจันทร์ ชวงโชติ. คู่มือบรรณารักษศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. พระนคร: โรงพิมพ์เกษมบรรณกิจ, 2511.

วิญจวน อินทรกำแหง. วรรณกรรมสำหรับเด็กและวัยรุ่น. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ดวงกมล, 2520.

ลมูล รัตตากร. "การเขียนหนังสือสำหรับเด็ก." วารสารห้องสมุด 7 (มกราคม-กุมภาพันธ์ 2506): 48-57.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ, 2521.

_____. หลักสูตรประโยคประถมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2503. พิมพ์ครั้งที่ 20. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ, 2516.

_____. หลักสูตรประโยคประถมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2503. พระนคร: กระทรวงศึกษาธิการ, 2503.

ผมนึก อ่องเอิบ. "การสร้างความคิดรวบยอดเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดี จากหนังสือสังคัมศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น," วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย, 2515.

Sutherland, Zena. The Best in Children's Books, The University of Chicago Guide to Children's Literature 1966-1972. Chicago: The University of Chicago Press, 1973.

Sutherland, Zena, and Arbuthnot, May Hill. Children and Books. 5th ed. Glenview, Illinois: Scott, Foresman and Co., 1977.

2. นำหัวข้อเนื้อหาสำหรับเกณฑ์วิเคราะห์เพื่อหาหนังสือสำหรับเด็ก 36 ข้อ และเกณฑ์ประเมินคุณภาพ 24 ข้อ ที่ได้จากการศึกษาในข้อ 1 มาจัดทำเป็นแบบสอบถาม¹ แล้วส่งไปยังผู้ทรงคุณวุฒิคัดค้านหนังสือสำหรับเด็กจำนวน 10 ท่าน และได้รับแบบสอบถามคืนมา 8 ฉบับ หรือ 80 เปอร์เซ็นต์ของแบบสอบถามทั้งหมด ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดเป็นหญิง มีภาวศึกษาระดับปริญญาโทและระดับสูงกว่าปริญญาตรี ปีประสบการณ์ด้านหนังสือสำหรับเด็กโดยเฉลี่ย 15.5 ปี ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมดที่ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยกับหัวข้อเนื้อหาที่เสนอให้พิจารณา และได้ให้ข้อเสนอแนะบางประการซึ่งผู้วิจัย ให้นำไปปรับปรุงหัวข้อเนื้อหา ส่วนเกณฑ์ประเมินคุณภาพหนังสือสำหรับเด็ก ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่าง ๆ กัน แต่โดยส่วนรวมแล้วเห็นว่า เกณฑ์ที่เสนอให้พิจารณามีความสำคัญต่อคุณภาพของหนังสือสำหรับเด็ก ยกเว้นหัวข้อเกี่ยวกับคำอธิบายภาพประกอบ และความสามารถในการจัดกิจกรรมตามท้องเรื่องซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนครึ่งหนึ่งของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดเห็นว่าไม่สำคัญไม่จำเป็นต้องมี

¹ ภูภาคผนวก ก., หน้า 179-190.

3. เขียนเกณฑ์วิเคราะห์เนื้อหาหนังสือสำหรับเด็กโดยนำข้อเสนอแนะที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิมาเพิ่มเติมและปรับปรุงหัวข้อเนื้อหา เกณฑ์วิเคราะห์เนื้อหาแบ่งออกเป็นสองส่วน ส่วนแรกเป็นหัวข้อเนื้อหาที่ควรมีในหนังสือสำหรับเด็กซึ่งประกอบด้วย หัวข้อเนื้อหาที่จะช่วยเสริมสร้างพัฒนาการของเด็กในด้านสังคมและจิตใจ จำนวน 33 หัวข้อ และหัวข้อเนื้อหาที่จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็ก จำนวน 9 หัวข้อ รวมหัวข้อเนื้อหาในเกณฑ์วิเคราะห์ส่วนแรก 42 หัวข้อ ส่วนที่สองเป็นเกณฑ์ประเมินคุณภาพของหนังสือซึ่งประกอบด้วย หัวข้อเกี่ยวกับลักษณะรูปแบบ การจัดทำภาพประกอบ เนื้อเรื่องและการใช้ภาษา รวม 24 หัวข้อ ดังนี้

เกณฑ์วิเคราะห์เนื้อหาหนังสือสำหรับเด็ก

ก. หัวข้อเนื้อหาที่จะช่วยเสริมสร้างพัฒนาการของเด็กในด้านสังคมและจิตใจ

1. ความสามัคคี หมายถึง การร่วมมือร่วมใจกันระหว่างบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อกระทำการหนึ่งสิ่งใดให้แล้วเสร็จ ความรักใคร่ปรองดองกัน
2. ความขยันหมั่นเพียร หมายถึง ความพยายามในการประกอบกิจการงาน ทั้งที่เป็นงานอาชีพ งานบ้าน การเรียน และอื่น ๆ มีการกระทำโดยสม่ำเสมอ เพื่อให้บรรลุความสำเร็จโดยไ้ได้แก่ความเหน็ดเหนื่อย
3. ความประหยัด หมายถึง การรู้จักใช้จ่ายเงิน และทรัพยากรต่าง ๆ ให้เป็นประโยชน์มากที่สุด และมีความสิ้นเปลืองน้อยที่สุด รวมถึงการออมทรัพย์ไว้ใช้ในยามจำเป็นหรือเก็บไว้เป็นทุนสำรองต่อไป
4. ความอดทน หมายถึง ความอดทนต่อความยากลำบากทั้งทางกาย วาจา ใจ อดทนต่อคืนฟ้าอากาศ อดทนต่อความโลภ โกรธ หลง อดทนต่อการบ่มเพ็ดพิทาผล
5. ความกล้าหาญ หมายถึง ความกล้าในการเผชิญอันตราย กล้าตัดสินใจ กล้าเป็นผู้นำ กล้ารับผิดชอบ ตลอดจนวีรกรรมในการรบ
6. ความตรงต่อเวลา หมายถึง การทำงานหรือการไปตามกำหนด

นี้ค หมายถึงทันเวลาหรือก่อนเวลา รวมถึงการตรงต่อเวลาในการเดินทาง การไปโรงเรียน การทำงาน

7. ความตรงต่อหน้าที่ หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายไม่ทอดทิ้ง วนกิจฉารนั้น ๆ จุล่วงไปด้วยดี ในที่นี้มีได้หมายถึงเฉพาะการทำงานเท่านั้นแต่รวมถึงหน้าที่ทางสังคม เช่น ปิตามารดา บุตร สามี ภริยา ด้วย

8. ความจงรักภักดี ต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ หมายถึง ความจงรัก เทวศกุน ภูมิใจในชาติ ความพยายามในการปกป้องประเทศชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ การกระทำตนเป็นศาสนิกชนที่ดี ตลอดจนการพยายามจรรโลงสิ่งทั้ง 3 นี้ไว้

9. ความรักสงบ หมายถึง ความพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ การหลีกเลี่ยง การทะเลาะวิวาท

10. ความเคารพในสิทธิของผู้อื่น หมายถึง การไม่หยิบฉวยของผู้อื่น ก่อนได้รับอนุญาต ไม่ก่อความเดือดร้อนรำคาญให้กับผู้อื่น

11. ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ หมายถึง การให้ปันสิ่งของของตน แก่ผู้อื่น การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน

12. ความรักความยุติธรรม หมายถึง การยอมรับและถูกต้องได้ไ้รับ ความรักแก่ทุกคน ไม่ว่าจะเป็นถูกเลี้ยง หรือพี่น้องในครอบครัวเดียวกัน และหมายถึง การปฏิบัติตนด้วยความเที่ยงตรงสอดคล้องกับความจริงไม่ลำเอียง

13. การเคารพในอาวุโส หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด และการปฏิบัติต่อกันที่ถือว่าใคร่กว่าด้วยความเคารพอ่อนน้อม มีความเกรงใจ ตลอดจนการนับญาติ พี่น้อง ญาติ กุณ กับผู้มีอาวุโสแม้มิใช่ญาติ

14. ความสุภาพอ่อนน้อม หมายถึง ความสุภาพทั้งทางกริยา และวาจา

15. ความมีระเบียบวินัย หมายถึง การปฏิบัติตนตามระเบียบ ตามกฎ-เกณฑ์ที่วางไว้ เช่นวินัยของทหารตำรวจ ระเบียบของนักเรียน การปฏิบัติตนตามกฎหมาย

16. ความรับผิดชอบ หมายถึง การปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเพียร และความละเอียดรอบคอบ ยอมรับความผิดและความชอบในการปฏิบัติของตน ทั้งพยายามปรับปรุงการปฏิบัติให้ดียิ่งขึ้น
17. การให้อภัย หมายถึง การยกโทษให้กับผู้ที่กระทำผิด ไม่ถือโกรธตอบผู้ที่มาทำร้าย ให้อภัย ไม่อาฆาตพยาบาท
18. การพึ่งตนเอง หมายถึง ความพยายามช่วยตนเองโดยไม่รอความช่วยเหลือเหลือจากผู้อื่น ในกิจการที่ควรจะทำเองได้
19. การมีสุขนิสัยที่ดี หมายถึง การปฏิบัติตนตามสุขบัญญัติ 10 ประการ แม้เพียงประการใดประการหนึ่ง
20. ความมีมารยาท หมายถึง การปฏิบัติตามมารยาทสังคมทุกชนิดที่เป็นที่ยอมรับกัน มิได้มุ่งตามแบบแผนของสังคมใดสังคมหนึ่งโดยเฉพาะ
21. ความกตัญญูทดแทน หมายถึง ความสำนึกในบุญคุณที่ผู้อื่นมีต่อตน และพยายามทดแทนบุญคุณตามโอกาสอันควร
22. ความเมตตาากรุณา หมายถึง ความสงสารผู้ที่อยู่ในฐานะต่ำกว่าตน หรือผู้ที่ตกอยู่ในความทุกข์ยาก ปรารถนาให้เขาพ้นทุกข์ แม้จะยังไม่ได้มีการกระทำเพื่อช่วยเหลือก็ตาม
23. ความซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง ความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น การประพฤติปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมาทั้งกาย วาจา ใจ
24. ความละเอียดต่อการประพฤติชั่ว หมายถึง ความสำนึกในสิ่งชั่ว และมีความละเอียดที่จะประพฤติชั่ว หรือละเอียดใจ เสียใจที่ได้ประพฤตินั้นไป
25. การทำความดีโดยไม่หวังผลตอบแทน หมายถึง การทำความดีโดยบริสุทธิ์ใจ มิใช่การกระทำเพื่อหวังผลประโยชน์หรืออามิสสินจ้างใจใด
26. การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ หมายถึง การกระทำกิจกรรมใดๆ

ที่มีเชิงวาทะหลักโดยไม่ปล่อยให้เวลาล่วงไปโดยเปล่าประโยชน์

27. ความมีเหตุผล หมายถึง การยอมรับทั้งความคิดเห็นและเหตุผล ของผู้อื่น และมีการใคร่ครวญพิจารณาเหตุผลในการกระทำสิ่งใด โดยมิได้คิดเข้าข้างตนเอง

28. ความละเอียดรอบคอบ หมายถึง ความถี่ถ้วนระมัดระวังไม่เผลอเรอ ความประณีตในการปฏิบัติงาน

29. ความรักท้องถิ่นและเอกลักษณ์ของท้องถิ่น หมายถึง การแสดงลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของภูมิภาค ความรักความภูมิใจในท้องถิ่น

30. การมองโลกในแง่ดี หมายถึง การพิจารณาทุกสิ่งในค่านที่ดีที่สุด ไม่ควรมองพิจารณาว่าคนหรือสิ่งนั้น ๆ ไม่ดี

31. การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หมายถึง การสงวนรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และสภาวะแวดล้อม มิให้เสื่อมโทรมหรือสูญเสียบไป

32. ความรักในครอบครัว หมายถึง ความรักระหว่างบุคคลต่าง ๆ ในครอบครัว อาจเป็นความรักของพี่น้อง พ่อแม่ลูก คู่กับหลาน และอื่น ๆ

33. ความรักระหว่างเพื่อนฝูง หมายถึง ความรัก ความไว้วางใจ ความห่วงใย ที่มีระหว่างเพื่อนต่อเพื่อน

ข. หัวข้อเนื้อหาที่จะช่วยเสริมสร้างพัฒนาการของเด็กในด้านสติปัญญา

1. ความกตัญญูเริ่มสร้างสรรค์ หมายถึง ความกตัญญูเริ่มในการกระทำด้านใดด้านหนึ่ง การประชีวิตรู้สิ่งของ การปรับปรุงวิธีการทำงานให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

2. ความมีไหวพริบบัญญาไว หมายถึง ความเฉลียวฉลาด สามารถฉกฉวยปัญญาได้อย่างรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ ความมีไหวพริบบคิ

3. ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ หมายถึง เรื่องราวเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ทุกแขนงทั้งวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ และวิทยาศาสตร์ประยุกต์

4. ความรู้ทางประวัติศาสตร์ หมายถึง เรื่องเกี่ยวกับประวัติศาสตร์แต่ละยุคสมัยของประเทศต่าง ๆ ประเทศใดประเทศหนึ่ง หรือหลายประเทศ ตลอดจนประวัติศาสตร์โลก
5. ความรู้ทางภูมิศาสตร์ หมายถึง เรื่องราวเกี่ยวกับภูมิประเทศและการท่องเที่ยว ไก่แกสสถานที่ ภูมิประเทศ และภูมิอากาศ
6. ความรู้ทางชีวประวัติ หมายถึง เรื่องเกี่ยวกับชีวประวัติบุคคลสำคัญชาติต่าง ๆ จะเป็นชีวประวัติในวัยใดก็ตาม
7. ความรู้ทางศาสนา หมายถึง เรื่องเกี่ยวกับศาสนา พิธีกรรม และความเชื่อของศาสนาใด ศาสนาหนึ่ง
8. ความรู้ทางศิลปะ หมายถึง เรื่องราวเกี่ยวกับศิลปะในสาขาต่าง ๆ ไก่แกสสถาปัตยกรรม ปฏิมากรรม จิตรกรรม นาฏกรรม และการดนตรี
9. การเสริมสร้างจินตนาการ หมายถึง เรื่องที่กล่าวถึงสิ่งที่ไม่ได้อยู่ในชีวิตจริง เป็นสิ่งที่ยุ่เขียนสร้างขึ้น ซึ่งจะช่วยกระตุ้นให้ผู้อ่านคิดและเกิดจินตนาการตามไปด้วย

เกณฑ์ประเมินคุณภาพของหนังสือสำหรับเด็ก

ประกอบด้วยเกณฑ์สำหรับพิจารณาหนังสือในค่านต่าง ๆ 4 ค่าน ค่านละ 6 หัวข้อ คือ

1. ลักษณะรูปเล่มของหนังสือ
  - 1.1 ขนาดและความหนา มีขนาดกระทัดรัดสามารถหยิบหรือเปิดอ่านได้สะดวก มีความหนาไม่เกิน 200 หน้า
  - 1.2 ปก เป็นภาพสีสดดึงดูดความสนใจให้อยากอ่าน
  - 1.3 คุณภาพของกระดาษ ควรเป็นกระดาษดีเพื่อให้ภาพและตัวอักษรชัดเจน และมีความทนทานพอควร
  - 1.4 ขนาดตัวอักษรและความชัดเจนในการพิมพ์ตัวอักษรควรโตเป็นสัดส่วนกับเด็ก เด็กยิ่งเล็กอักษรยิ่งขนาดโตพิมพ์ชัดเจนไม่มีขอบบพร่องในการพิมพ์

1.5 กิจปะการจัตหน้า การจัตหน้ากระจางตา ส่วยงาม มีการเว้นริมกระจาง
ทั้งก้านในก้านนอก ตลอดจนทั้งหน้ากระจางหน้าให้ว่างมาก ๆ เพื่อชวยพักสายตา

1.6 การเขารูปเล่มและการเย็บเล่ม แข็งแรง ทนทาน

2. การจัตหน้าภาพประกอบ

2.1 คุณภาพของภาพ มีความชัดเจน สีส่วยงามมีความเคลื่อนไหว

2.2 ขนาดของภาพ สัมพันธ์กับขนาดของผู้อ่าน ภาพสำหรับเด็กเล็ก ขนาด
1 - $\frac{2}{3}$ หน้า สำหรับเด็กวัย 8-10 ขวบ ขนาด $\frac{1}{2}$ หน้า และภาพสำหรับเด็กโต ขนาด $\frac{1}{4}$ หน้า

2.3 ลักษณะความสมจริงของภาพ ตรงกับความป็นจริงตามธรรมชาติของ
สิ่งนั้น ๆ

2.4 ความเหมาะสมกับวัย ภาพควรสอดคล้องกับประสบการณ์ของผู้อ่าน
และมีส่วนชวยขยายประสบการณ์ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

2.5 ความตรงกับเนื้อเรื่อง สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง อธิบายเรื่องได้แจ่มชัด
ชวยเสริมความเข้าใจ

2.6 ความกวดเนื่องของภาพ มีความถูกต้องตรงกับฉากภาพหรือภาพไม่ก่อให้เกิด
ความเข้าใจผิด และอยู่ติดกับเรื่องที่ต้องมีภาพประกอบนั้น

3. เนื้อเรื่อง

3.1 การวางโครงเรื่อง มีความสมเหตุสมผล ชวนให้ติดตาม ถ้าเป็นเรื่อง
สำหรับเด็กเล็กต้องมีการคลี่คลายเรื่องรวดเร็ว

3.2 วิธีการเสนอเรื่อง เป็นไปตามลำดับขั้นตอนไม่เินยื้อ ไม่เป็นการสอน
โดยตรง

3.3 เอกภาพและความกลมกลืนของเนื้อเรื่อง ตลอดจนทั้งเรื่องมีตัวละครและ
พฤติกรรมเฉพาะส่วนที่ชวยให้การดำเนินเรื่องบรรลุเป้าหมาย ไม่ก่อให้เกิดความซับซ้อน หรือ
ทับเหควมสนใจ

3.4 ความสอดคล้องถูกต้องกับเหตุการณ์ ให้อธิบายให้จริงและประสบการณ์เกี่ยวกับสภาพธรรมชาติ ขนประเพณี วัฒนธรรม ฯลฯ อย่างตรงกับความเป็นจริง

3.5 การให้ประโยชน์แก่อนุชน ให้ประโยชน์ในการเสริมสร้างคุณธรรม ให้แนวคิด หรือให้ความรู้ นอกเหนือไปจากความสนุกสนาน

3.6 การสนองความต้องการตามธรรมชาติของเด็ก มีเนื้อเรื่องแสดงถึงความรัก ความเมตตา เป็นที่ยอมรับในสังคม ความสำเร็จ การเปลี่ยนแปลง หรือ ความงาม ซึ่งเป็นความต้องการของเด็กๆ ประการใดประการหนึ่ง

4. การใช้ภาษา

4.1 การวางวรรคตอนและความถูกต้องทางไวยากรณ์ มีตัวสะกดการันต์ถูกต้อง รูปประโยคสั้นง่าย แฉ่งวรรคตอนชัดเจน สะกดกในการอ่าน

4.2 ความเหมาะสมกับวัย ภาษาที่ใช้เหมาะสมกับความสามารถในการอ่านของเด็ก

4.3 การใช้คำศัพท์ หนังสือสำหรับเด็กเล็กไม่ควรมีศัพท์ยากมากนัก อาจมีคำอธิบายศัพท์หรือวิธีอ่านไว้ด้วยถ้าจำเป็น ศัพท์ที่ไร้เป็นคำที่นิยมใช้ในสังคมโดยทั่วไป

4.4 ความชัดเจนในการใช้ภาษา ภาษาน่าอ่านกระชับรัดกุม เข้าใจง่าย ประโยคไม่ซับซ้อนยาว

4.5 การใช้บทสนทนา และบรรยายคำเป็นเรื่องราวบทสนทนาตรงตามลักษณะของตัวละคร และตรงตามสมัยของเรื่อง บรรยายกาศในการดำเนินเรื่อง เป็นบรรยายกาศที่เด็กคุ้นเคย และช่วยเสริมประสบการณ์

4.6 ลักษณะดีเด่น และความถี่ถี่เริ่มของผู้เขียน มีความประณีตในการใช้ภาษา เลือกใช้ถ้อยคำกระชับรัดกุมให้ทั้งรสและอารมณ์ แทรกคติธรรมอย่างแนบเนียน

ตัวอย่างประชากร

หนังสือสำหรับเด็กที่นำมาวิเคราะห์เป็นหนังสือซึ่งผู้วิจัยรวบรวมมาจากห้องสมุดต่าง ๆ รวม 174 เรื่อง ได้แก่หนังสือส่งเสริมการอ่านชั้นประถมศึกษาตอนต้นและประโยคประถมศึกษาของ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ 16 เรื่อง หนังสือชุดภาพและการ์ตูนขององค์การการศึกษาของยูเนสโก 85 เรื่อง หนังสืออ่านนิทานไทยขององค์การการศึกษาของยูเนสโก 5 เรื่อง หนังสือชุดนิทานสำหรับเด็กเล่มเล็กขององค์การการศึกษาของยูเนสโก 40 เรื่อง หนังสืออ่านสำหรับเด็กเยาวชนชนคามโครงการหนังสือเด็กของกองบรรณาธิการชัยพฤกษ์ 19 เรื่อง หนังสือที่ได้รับรางวัลจากการประกวดหนังสือสำหรับเด็กในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ยกเว้นหนังสือที่พิมพ์จำหน่ายโดยองค์การการศึกษาของยูเนสโก 9 เรื่อง หนังสือที่นำมาวิเคราะห์ล้วนเป็นหนังสือสำหรับเด็กที่จัดพิมพ์ขึ้นในประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2515 ถึง พ.ศ. 2519 ทั้งสิ้น¹

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือในห้องสมุดต่าง ๆ และจกรายละเอียดทางด้านบรรณานุกรมของหนังสือแต่ละเล่ม ลงในบัตรบันทึก ขนาด 5" x 7" รายละเอียดทางบรรณานุกรมประกอบด้วย ชื่อผู้แต่ง ชื่อผู้วาดภาพประกอบ ชื่อหนังสือ ครั้งที่พิมพ์ สถานที่พิมพ์ ผู้จัดพิมพ์ ปีที่พิมพ์ และจำนวนหน้า

นำหนังสือที่เป็นตัวอย่างประชากรมาอ่านทีละเล่ม การอ่านครั้งแรกอ่านตลอดเล่มเพื่อจับใจความสำคัญและเขียนบรรณนิทัศน์ การอ่านครั้งที่สองเป็นการวิเคราะห์เนื้อหา และสำรวจคุณภาพของหนังสือ ในการวิเคราะห์เนื้อหาได้ใช้ตรอยคะแนนในการวางวิเคราะห์ตรงของหัวข้อที่ตรงกับเนื้อหาของหนังสือเล่มนั้นทุกครั้งที่อ่านพบ แล้วรวมใช้ตรอยคะแนนไว้ในช่องความถี่ของการวางวิเคราะห์ในการสำรวจคุณภาพของหนังสือ ผู้วิจัยได้ประเมินคุณค่าของหนังสือโดยการให้คะแนนส่วนประกอบของหนังสือทุกด้าน ส่วนประกอบละ 6 คะแนน รวมเป็นคะแนนทั้งสิ้น 24 คะแนน เมื่อประเมินคุณค่าโดยการให้คะแนนคุณสมบัติครบทุกด้านแล้วจึงรวมคะแนนทั้งหมดของ

¹ ฤภาคผนวก ก., หน้า 201-268.

หนังสือแต่ละชื่อเรื่อง จากหนึ่งอ่านครั้งที่สามเพื่อพบทวนคะแนนในการอ่านครั้งที่สองให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

การวิเคราะห์หมวดหมู่

1. จากค่าความถี่ของเนื้อหาที่รวบรวมได้จากกรวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือทั้งหมด ผู้วิจัยให้วิธีวิเคราะห์ดังนี้

ก. หากเราเฉลี่ยของว่าความถี่รวมของหัวข้อ เนื้อหาแต่ละหัวข้อที่มีอยู่ในหนังสือทุกเล่ม โดยนำจำนวนความถี่ของหัวข้อเนื้อหาในข้อเดียวกันที่มีอยู่ในหนังสือแต่ละเล่มมารวมกัน แล้วหารด้วยจำนวนหนังสือทั้งหมด ผลที่ได้คือค่าเฉลี่ยของความถี่ของหัวข้อเนื้อหาในเรื่องนั้น ๆ สำหรับหนังสือทั้งหมด

การหาค่าเฉลี่ยสูตร

$$F = \frac{f_1 + f_2 + f_3 \dots f_n}{N}$$

$$= \frac{\sum f}{N}$$

F คือ ความถี่เฉลี่ยของเนื้อหาแต่ละหัวข้อ

$f_1 + f_2 + f_3 \dots f_n$ คือ จำนวนความถี่รวมของเนื้อหาในแต่ละหัวข้อของหนังสือทั้งหมด

N คือ จำนวนหนังสือทั้งหมด¹

ข. หากการยอดของจำนวนหนังสือที่มีเนื้อหาแต่ละหัวข้อต่อจำนวนหนังสือทั้งหมด โดยการเห็นว่าหนังสือเล่มใดมีเนื้อหาในหัวข้อเดียวกัน ไม่ว่าจะมีค่าความถี่เท่าใด ถือว่าได้มีเนื้อหา

¹ ประคอง กรรณัฐก, สถิติศาสตร์ประยุกต์สำหรับครู, พิมพ์ครั้งที่ 4. (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2517), หน้า 41.

ในหัวข้อนี้แล้วเป็นปริมาณ 1 เทียบเท่าเทียมกัน เมื่อรวมจำนวนเล่มของหนังสือที่มีเนื้อหาในหัวข้อใด ต่อจำนวนหนังสือทั้งหมดแล้วคิดเทียบร้อยละ

$$\text{การหาค่าร้อยละใช้สูตร } P = \frac{n}{N} \times 100$$

P คือ ร้อยละของจำนวนหนังสือที่มีเนื้อหาแต่ละหัวข้อ

n คือ จำนวนหนังสือที่มีเนื้อหาในหัวข้อเดียวกัน

N คือ จำนวนหนังสือทั้งหมด¹

2. คะแนนที่ได้จากการประเมินคุณภาพของหนังสือ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์โดย

ก. รวมคะแนนส่วนประกอบทุกด้านของหนังสือแต่ละเล่ม แล้วคิดคะแนนเป็นร้อยละ จากคะแนนเต็ม 24 คะแนน

ข. แบ่งน้ำหนักคะแนนคุณสมบัติแต่ละด้าน ซึ่งมีคะแนนเต็ม 6 คะแนนออกเป็น 3 ระดับ ในแต่ละระดับหาร้อยละของหนังสือที่ได้คะแนนคุณสมบัติในระดับนั้น

ค. หามัชฌิมเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1. หามัชฌิมเลขคณิตโดยใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum fX}{N}$$

$$\bar{X} = \text{มัชฌิมเลขคณิต}$$

$$\sum fX = \text{ผลรวมของคะแนนทั้งหมด}$$

$$N = \text{จำนวนคะแนนทั้งหมด}^2$$

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 27.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 40.

2. หาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยใช้สูตร

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum fx^2}{N} - \left(\frac{\sum fx}{N}\right)^2}$$

S.D. = ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

X = คะแนน (น้ำหนักของคุณภาพ)

N = จำนวนหนังสือทั้งหมด¹

ในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดน้ำหนักคะแนนคุณสมบัติต่าง ๆ ออกเป็น 3 ระดับคือ

คะแนน 4.6 – 6.0 อยู่ในเกณฑ์ ดี

คะแนน 2.6 – 4.5 อยู่ในเกณฑ์ ปานกลาง

คะแนน 1.0 – 2.5 อยู่ในเกณฑ์ ยังไม่ดี

---

¹เรื่องเดียวกัน, หน้า 51.